Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3188

[Total No. of Pages : 2

[4902]Ext.-101

M.A. (Part - I) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) शुध्दलेखनाचे महत्त्व व स्वरूप सांगून, मराठी शुध्दलेखनाचे महत्त्वाचे नियम सांगा.

किंवा

खाली दिलेल्या उताऱ्याचे खुणांच्या सहाय्याने मुद्रितशोधन करा.

बालपणापासुन अगदी पहिलीपासुन घरा तील वडिलधारी मंडळी आणि शाळेतिल शिक्षक आपल्याला अभ्यास करायला सांगतात आपण ही परिक्षेच्या काळात घरातले किंवा शेजारचे मुल खेळताना किंवा गप्पा मारताना किंवा टी. व्ही. बघत असताना पाहिले की चटकन म्हणतो ''काय रे, परीक्षा आहे ना? अभ्यास नाही का करायचा? अभ्याास कर यावरून आसे दिसते की परिक्षेत यश संपादन करायचे आहे यासाठी अभ्यास असाच काहिसा अर्थ विल्यम आर्मस्ट्रॉंग यांनाही अभीप्रेत आहे. त्यांच्या मतानूसार 'एकाद्याने संपादनांच्या दीशेने उचित ध्येय माताशी बाळगुन अभ्यास करणे होय.

प्रश्न 2) 'साहित्य व्यवहारात प्रकाशकाची भूमिका महत्त्वाची असते'- कसे ते स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयीन पुरस्कारप्राप्त लेखकाची मुलाखत, वृत्तपत्रासाठी लिहा.

प्रश्न 3) भाषांतर, अनुवाद, भावानुवाद आणि रूपांतर यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

कार्यक्रमातील निवेदनाचे स्थान स्पष्ट करून, प्रभावी निवेदनाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) आधुनिक काळातील जनसंपर्काचे महत्त्व व आवश्यकता काय ते सांगा?

किंवा

माध्यमिक शाळेत शिक्षकाच्या रिक्तपदासाठी अर्जलेखन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

अ) मुद्रितशोधनाची आवश्यकता.

ब) साहित्यसंस्थाची मुखपत्रे

क) भाषांतराचे महत्त्व

ड) प्रशासनिक परिभाषा

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3189

[Total No. of Pages : 2

[4902]Ext.-102

M.A. (Part - I) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते इ.स.1818)

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मराठी भाषेचे स्वरूप सांगून स्थित्यंतराचा परामर्श घ्या.

किंवा

महानुभवांच्या वाङ्मय निर्मितीमागील प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) संत नामदेवांच्या अभंग लेखनाचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

संत प्रभावळीतील कवींच्या लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) लोकशिक्षक म्हणून संत एकनाथांनी केलेल्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप सांगा.

किंवा

मराठी ख्रिस्ती वाङ्मयाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 4) पंडिती काव्य-निर्मितीमागील प्रेरणा सांगून आख्यानकाव्यांचा स्थूल आढावा घ्या.

किंवा

बखर म्हणजे काय? ते सांगून शिवकालीन बखरींचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मराठी कोरीव लेख

ब) मुकुंदराजांचा विवेकसिंधू

क) तुकोबांचे विठ्ठलभक्तीपर अभंग

ड) भाऊसाहेबांची बखर

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3190

[Total No. of Pages : 2

[4902]Ext.-103

M.A. (Part - I) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक व सामाजिक

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषा म्हणजे काय? ते सांगुन भाषेच्या अभ्यासपध्दतींचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

स्वन, स्वनिम व स्वनांतर या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) रूपिका, रूपिम व रूपिकांतर या संकल्पना विशद करा.

किंवा

अर्थविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करून, अर्थाचे प्रकार सोदाहरण सांगा.

प्रश्न 3) सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप, व्याप्ती व विशेष सांगा.

किंवा

भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भाषा आणि तिचा लिंगभेदानुसारी विशिष्ट वापर, सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

प्रमाणभाषेच्या स्वरूपावर परभाषा संपर्काचा कसा परिणाम होतो ते सविस्तर सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषा आणि भाषण

ब) भाषाविज्ञान आणि बोलीभूगोल

क) भाषा आणि विविध व्यवसाय

ड) पिजिन आणि क्रिऑल

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3191

[Total No. of Pages :10

[4902]Ext.-104

M.A. (Part - I) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

i) ग्रामीण साहित्य आणि दलित साहित्य

(2013 Pattern)

विशेष सूचना : खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

i) ग्रामीण साहित्य आणि दलित साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1960)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास आणि भाषांतरमीमांसा

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

v) अलंकार, छंद आणि व्याकरण

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :ह्व 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) ग्रामीणसाहित्य निर्मितीमागील सामाजिक व वाङ्मयीन कारणे कोणती ते स्पष्ट करा.

किंवा

'ग्रामीण साहित्यातून सामाजिक आणि सांस्कृतिक ग्रामजीवनाचे दर्शन घडते'–विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) ग्रामीण साहित्याचे वाङ्मयीन योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यातून वर्गीय जाणिवा कलात्मकतेने कसा व्यक्त झालेल्या आहेत ते सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 3) फुले-आंबेडकर-मार्क्स यांच्या विचारधारेचा प्रभाव दलित साहित्यनिर्मितीवर कसा पडला ते सविस्तर सांगा.

किंवा

'दलित कवितेतून वेदना व विद्रोह यांचे दर्शन घडते-या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) दलित साहित्य-समीक्षेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याचे भाषिक वेगळेपण उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) ग्रामीण साहित्यातील कृषिदर्शन

ब) प्रादेशिक साहित्याचे वेगळेपण

क) दलित साहित्याची मूल्यात्मकता

ड) दलित रंगभूमी व दलित चळवळ

Total No. of Questions : 5]

P3191

[4902]Ext.-104

M.A. (Part - I) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1960)

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :ह्न 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संस्कृतीच्या विविध व्याख्यांचा परामर्श घेऊन वाङ्मय व संस्कृती यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन धर्मसंप्रदाय व वाङ्मयनिर्मिती यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समाजसुधारणा विषयक चळवळीतील विविध धर्मसंप्रदायाचे कार्य विशद करा.

किंवा

वारकरी संप्रदायाचे सांस्कृतिक योगदान विशद करा.

प्रश्न 3) पारंपरिक प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप सांगून प्रवचन, कीर्तन याद्वारे केल्या गेलेल्या सामाजिक व सांस्कृतिक प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील सामाजिक व सांस्कृतिक चळवळींचा साधार परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) महात्मा फुले यांच्या वाङ्मयाचा समाजकारणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

1920 नंतरच्या मराठी कवितेतील स्वातंत्र्याकांक्षा कशाप्रकारे व्यक्त झाली आहे ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लीळाचरित्र

ब) भारूड

क) 'मूकनायक' मधील वैचारिक लेखन

ड) नवकाव्यातील वैचारिकता

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3191

[4902]Ext.-104
M.A. (Part - I) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)
iii) तौलनिक साहित्याभ्यास आणि भाषांतरमीमांसा
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :ह्न 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) तौलनिक साहित्याबद्दलच्या विविध अपेक्षा सविस्तर लिहा.

किंवा

राष्ट्रीय साहित्य ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) विश्व साहित्याची संकल्पना आणि स्वरूप विशद करा.

किंवा

पी. व्ही. नरसिंहराव यांच्या 'अंत:स्थ' या आत्मचरित्राची मध्यवर्ती कल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भाषांतर म्हणजे काय? ते सांगून भाषांतराचे काही विशेष नियम सांगा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीचा लेखक आणि त्याची प्रतिमा, यांचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 4) गिरीश कर्नाड यांच्या 'हयवदन' नाटकाची आशय-वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा.

किंवा

मराठी भाषेतून इतर भाषेत, भाषांतरीत झालेल्या आत्मचरित्रांचा सविस्तर परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) राष्ट्रीय साहित्याच्या प्रेरणा

ब) यशवंतराव चव्हाण यांची राजकीय वाटचाल

क) घाशीराम कोतवाल नाटकामधील संवाद

ड) भाषांतराची आवश्यकता

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3191

[4902]Ext.-104
M.A. (Part - I) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)
iv) वाङ्‌मयेतिहास लेखनविद्या
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :ह्न 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'वाङ्‌मयेतिहास लेखन विद्या' या ज्ञानशाखेचा परिचय करून देऊन वाङ्‌मयेतिहास लेखनासंबंधीच्या उत्पत्ती सांगा.

किंवा

वाङ्‌मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करून वाङ्‌मयेतिहास व अन्य प्रकारचे इतिहास यातील भेदरेषा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वाङ्‌मयेतिहास संकल्पनेचा उदय कसा झाला ते सांगून पाश्चात्य अभ्यासकांनी मांडलेल्या संकल्पनांचा आढावा घ्या.

किंवा

भारतीय विचारवंतांच्या वाङ्‌मयेतिहास विषयक संकल्पनांचा आढावा घेऊन गणेश देवी व डॉ. गो. म. कुलकर्णी यांचे या संदर्भातील विचार कोणते ते लिहा.

प्रश्न 3) वाङ्‌मयेतिहासाचे स्वरूपावरून व लेखनरितीवरून पडणारे प्रकार कोणते, ते लिहा.

किंवा

'संहिता वाङ्‌मयेतिहास' व 'प्रदेशनिष्ठ वाङ्‌मयेतिहास' या प्रकारांचा सविस्तर परिचय द्या.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहास विचारातील 'नवसंकल्पना' सांगून वाङ्मयेतिहासाची उद्‌दिष्टे कोणती असतात ते लिहा.

किंवा

मराठीतील प्रमुख वाङ्मयेतिहासकारांच्या वाङ्मयेतिहास लेखन कार्याचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाङ्मयेतिहास व संशोधन

ब) वाङ्मयेतिहासातील तात्त्विक व तांत्रिक अडचणी

क) महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचा मराठी वाङ्मयेतिहास लेखन प्रकल्प

ड) बहुभाषिक राष्ट्र व वाङ्मयेतिहास

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3191

[4902]Ext.-104
M.A. (Part - I) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)
v) अलंकार, छंद आणि व्याकरण
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :ह्न 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) अलंकार म्हणजे काय? ते सांगून शब्दालंकारांचे प्रकार सोदाहरण लिहा.

किंवा

अलंकार आणि छंदांची संस्कृतमधील पूर्वपीठिका सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) छंद आणि मुक्तछंद यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

अलंकार आणि छंदांची मराठीतील विकासात्मक वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्याकरण म्हणजे काय? ते सांगून व्याकरणाचे भाषेतील महत्त्वपूर्ण स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाचे स्वरूप व विशेष सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) मराठीतील वाक्यविचाराचे सविस्तर विवेचन करा.

किंवा

शब्दांच्या जातींचे सविस्तर विश्लेषण करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) छंद संकल्पना

ब) मराठीतील वर्ण

क) समास

ड) व्याकरणाचा भाषेतील उपयोग

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3212

[Total No. of Pages : 2

[4902]Ext.-201
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 5
प्रसार माध्यमे आणि साहित्य व्यवहार
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :-
1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) *सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.*

प्रश्न 1) वृत्त संस्कृतीचे घटक स्पष्ट करून वाटचालीचा आढावा घ्या.

किंवा

विकास पत्रकारितेचे स्वरूप, प्रयोजन आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) युवकांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास साधणाऱ्या आदर्श व्यक्तींचा परिचय कसा करून दिला जातो, ते सविस्तर लिहा.

किंवा

आकाशवाणीसाठी केल्या जाणाऱ्या लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जाहिरात लेखनाची संकल्पना, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

कादंबरी या साहित्य प्रकाराचे परीक्षण करताना लक्षात घ्यावयाच्या घटकांची सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 4) कथा आणि पटकथा या साहित्य प्रकारातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

वृत्तसंकलनाची संकल्पना स्पष्ट करून त्यातील विविध घटकांचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) क्रीडा पत्रकारिता

ब) आकाशवाणीवरील संवादाचे स्वरूप

क) कृषी क्षेत्रातील व्यक्तिपरिचय

ड) श्राव्य माध्यमाच्या मर्यादा

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3213

[Total No. of Pages : 2

[4902]Ext.-202
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 6
साहित्य-समीक्षा आणि संशोधन
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) समीक्षेची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

आदर्श समीक्षकाच्या गुणांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) समीक्षेच्या विविध पध्दती सांगून आस्वादक समीक्षा पध्दतीचा परामर्श घ्या.

किंवा

इ.स. 1874 ते 1920 या कालखंडातील प्रमुख समीक्षकांच्या मतांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) संशोधकाच्या अंगी असणाऱ्या गुणांचा परामर्श घ्या.

किंवा

भाषिक संशोधन करताना येणाऱ्या अडचणींचे विवेचन करा.

प्रश्न 4) वाङ्मय इतिहासाचे संशोधन करताना कोणकोणत्या घटकांचा विचार करावा लागतो?

किंवा

साहित्य आणि तत्त्वज्ञान यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेची प्रयोजने

ब) मानसशास्त्रीय समीक्षा

क) संशोधनाची साधने

ड) साहित्य आणि मानसशास्त्र

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3214

[Total No. of Pages : 4

[4902]Ext.-203
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 7
विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
मध्ययुगीन : संत जनाबाई
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वारकरी संप्रदायातील संत साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

वारकरी संत परंपरेतील संत कवयित्रींचे योगदान विशद करा.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या अभंगांचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगांतून गुरूमहात्म्य कसे वर्णिले आहे, ते लिहा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंनी रचलेल्या 'हरिश्चंद्राख्याना' चा परिचय करून द्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आरत्या आणि ओव्यांमधून प्रकट झालेली भावार्तता उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या अभंगांमधून तिची जीवननिष्ठा कशी व्यक्त होते, ते साधार लिहा.

किंवा

'संत जनाबाईंचे अभंग म्हणजे भावनांनी ओतप्रोत भरलेले काव्य' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वारकरी परंपरेत जनाबाईंचे स्थान

ब) संत कवयित्रि–सोयराबाई

क) जनाबाईंची कूटरचना

ड) जनाबाईंच्या अभंगांची भाषाशैली

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3214

[4902]Ext.-203

M.A. (Part - II) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

अर्वाचीन : यशवंतराव चव्हाण

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'कृष्णाकाठ' या आत्मचरित्राच्या आधारे यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडण-घडण कशी झाली-ते लिहा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' या आत्मचरित्राची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्रश्न 2) यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषणातून स्पष्ट होणारी पुरोगामी भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखसंग्रहाच्या आधारे त्यांचे साहित्यिक योगदान विशद करा.

प्रश्न 3) 'यशवंतरावांचे सामाजिक विचार महाराष्ट्राच्या जडण-घडणीस साह्यभूत ठरले'-कसे ते लिहा.

किंवा

यशवंतरावांचे राजकीय विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) यशवंतरावांचे भाषा व साहित्यविषयक विचार स्पष्ट करा.

किंवा

'यशवंतरावांचे शैक्षणिक विचार आजही महत्त्वाचे ठरतात'-स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतरावांचे प्रवासवर्णन

ब) यशवंतरावांची लेखनशैली

क) यशवंतरावांचे सांस्कृतिक योगदान

ड) यशवंतरावांचे ऋणानुबंध

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3215

[Total No. of Pages :10

[4902]Ext.-204

M.A. (Part - II) (External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

i) सौंदर्यशास्त्र

(2013 Pattern)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

ii) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

iii) लेखनविद्या आणि निबंधलेखन

किंवा

iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

v) साहित्य : सर्जन आणि उपयोजन

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सौंदर्यभावनेचे स्वरूप व कार्य विशद करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्रीय विधानांचा परिचय करून देऊन निसर्गातील सौंदर्य आणि निसर्गाबाहेरील सौंदर्य यातील भेद स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) इतर कला व साहित्य कला यांतील साम्य व भेद स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्रातील द्विध्रुवात्मकता साधार स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) भावनात्मक समधानतेच्या संकल्पनेचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

सौंदर्यानुभवाची विविधता सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यशास्त्राच्या अभ्यासाने समीक्षा क्षमता कशी विकसित होते ते साधार लिहा.

किंवा

''साहित्य विचाराच्या चिंतनातून सौंदर्यशास्त्राला निकष मिळतात'' कसे ते साधार लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कांटची सौंदर्यमीमांसा

ब) सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान

क) सुखवादाचा सिध्दांत

ड) सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3215

[4902]Ext.-204
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
ii) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्य उत्पत्तीविषयक विविध उपपत्ती सांगून त्या आधारे लोकसाहित्याचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे विविध शास्त्रांशी असलेले अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची वाटचाल व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याचा निसर्ग, मानवी जीवन आणि संस्कृती यांच्याशी असलेला संबंध सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) लोकसाहित्यातील लोकसमजुती, रूढी, परंपरा, लोकभ्रम यातून मानवी जीवनाचे घडणारे दर्शन स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी लोकसाहित्यातील स्त्री गीतांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) लोककथांचे मूलस्त्रोत सांगून मराठी लोककथांच्या विविध प्रकारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

कीर्तन परंपरेचे स्वरूप व प्रकार सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्याचे सादरीकरण

ब) गोंधळ व जागरण

क) लोकसाहित्यातील उखाणे

ड) लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, औरंगाबाद

Total No. of Questions : 5]

P3215

[4902]Ext.-204
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) ''मानवी जीवन हे भाषिक व्यवहारावरच सर्वस्वी अवलंबून असते'' चर्चा करा.

किंवा

संवादविषयक सिध्दांतांचा परिचय करून देऊन संवादप्रक्रियेचा आणि माध्यमांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) जागतीकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे मराठी भाषेपुढे कोणती आव्हाने निर्माण झालेली आहेत, ते सविस्तर लिहा.

किंवा

संवादाचे स्वरूप स्पष्ट करून संवादातील अडथळ्यांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) साहित्याची भाषा आणि प्रसारमाध्यमांची भाषा यातील भेद सांगा.

किंवा

अर्थाच्या प्रकारांची सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 4) निबंधाचे प्रकार सांगून निबंधवाङ्मय प्रकाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

जनसंपर्कासाठी आवश्यक असलेल्या भाषिक कौशल्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वृत्तपत्रीय लेखनासाठी मराठीचा वापर

ब) संवादातील अडथळे

क) संवाद आणि भाषा

ड) निबंधलेखनातील 'मी'

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3215

[4902]Ext.-204
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वैचारिक साहित्याचे स्वरूप आणि संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी वैचारिक साहित्याची वाटचाल विशद करा.

प्रश्न 2) इ. स. 1818 ते 1875 या कालखंडातील वैचारिक निबंधांचा आढावा घ्या.

किंवा

म. फुले, कृष्णराव भालेकर आणि मुकुंद पाटील यांच्या सामाजिक विचारांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासातील कलामूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीमागील राजकीय आणि वैचारिक प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) साहित्य आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा अनुबंध विशद करा.

किंवा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या धर्मसुधारणाविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा

ब) विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांची निबंधमाला

क) लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व

ड) वाङ्‌मयीन अभिरूची

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P3215

[4902]Ext.-204
M.A. (Part - II) (External)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्य सर्जनप्रक्रियेचा आढावा घ्या.

किंवा

कविता या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) साहित्यविषयक पाश्चात्य विचारवंतांच्या मतांचा परामर्श घ्या.

किंवा

चरित्र व आत्मचरित्र या वाङ्मयप्रकारांचे विशेष स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) साहित्यप्रकारांची संकल्पना विशद करा.

किंवा

प्रकारनिष्ठ निर्मिती आणि स्वैरनिर्मितीचे गुणदोष स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) साहित्यनिर्मितीतील समस्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्यनिर्मितीतील प्रसारमाध्यमांचे महत्त्व विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ललित साहित्याचे स्वरूप

ब) प्रकारनिष्ठ साहित्यनिर्मिती

क) प्रकल्पलेखनातील अडचणी

ड) साहित्याची प्रयोजने

● ● ●